

Supportieve dagcentra hebben dringend meer geld nodig
Artsenkrant Nr. 1873 - 13.11.2007

TOPAZ, een dagcentrum voor patiënten met een levensbedreigende aandoening, moet zich financieren met pensenkermessen en giften. Zoniet is er niet genoeg geld om te blijven bestaan. Voor de tiende verjaardag brengt TOPAZ een boek uit waarvan de opbrengsten integraal naar het dagcentrum gaan. Maar het wordt tijd dat de overheid met meer geld over de brug komt. Tijdens een debat geleid door Goedeke Liekens was het panel unaniem: er moeten meer middelen gaan naar de supportieve dagcentra.

TOPAZ werd in 1997 opgericht door het UZ Brussel. Drijvende krachten achter het project zijn Dr. Wim Distelmans en psychologe Sabien Bauwens. Het centrum heeft een brugfunctie tussen het ziekenhuis en de thuiszorg. Het idee van het dagcentrum komt uit het Verenigd Koninkrijk. Daar bestaan 250 soortgelijke centra, mét wachtlijsten.

Alles kan, niets moet

"Zeven op de tien patiënten willen het liefst thuis verzorgd worden indien ze een levensbedreigende ziekte hebben, maar toch overlijdt 70% in het ziekenhuis. Een paradox waar dagcentra als TOPAZ iets aan kunnen doen", zegt Wim Distelmans.

Bij TOPAZ spreekt men liever over supportieve zorg in plaats van palliatieve zorg. De definitie palliatieve zorg dekt niet helemaal de lading. Een stelling die ook Vlaams minister van Welzijn Steven Vanackere aanhangt (zie ook AK 1866). "Aan palliatieve zorg hangt te veel het etiket stervende vast", vindt Vanackere.

"Supportieve zorg is correcter." Gasten van het TOPAZ-dagcentrum blazen niet noodzakelijk hun laatste levensadem uit. Een gemiddeld verblijf duurt er zes maanden.

TOPAZ wil zich duidelijk onderscheiden van een ziekenhuis. Het personeel en de vrijwilligers lopen er niet rond in witte schort. Een toevallige voorbijganger weet niet wie gast, vrijwilliger of professioneel is. De bedoeling is het resterende leven van de gasten zo kwaliteitsvol mogelijk maken. "Alles kan hier, niets moet", zegt Distelmans. "Je kan hier ongegeneerd ziek zijn. Er mag hier gerust gelachen worden. TOPAZ draagt humor hoog in het vaandel."

Meer levenskwaliteit

Maar dagcentra als TOPAZ kosten geld. En daar knelt het schoentje. TOPAZ krijgt overheidsgeld, maar niet genoeg. Privé-initiatieven als pensenkermessen, benefietconcerten, giften en serviceclubs zijn nodig om het dagcentrum net te laten overleven.

Nochtans is zo'n dagcentrum heel wat goedkoper dan hospitalisatie. "Een patiënt gebruikt in zijn laatste levensjaar 70% van het volledige budget voor gezondheidszorg op ", aldus **Manu Keirse**, voorzitter Federale Evaluatiecel Palliatieve Zorg. "Het meeste geld wordt dus niet gespendeerd aan overleven maar aan sterven. Vaak is daar sprake van therapeutische hardnekkigheid. De patiënt wordt therapie na therapie aangepraat zonder dat hij of zij zich daar beter bij voelt. Dan is een dagcentrum een goedkopere en humanere oplossing."

Het kost minder en geeft meer levenskwaliteit, dan lijkt het logisch dat de overheid meer budget vrijmaakt voor dagcentra. Maar zo eenvoudig is het niet. "Dagcentra zijn een nieuw fenomeen en grensverleggende projecten krijgen minder aandacht dan bestaande structuren. Dat is gewoon een maatschappelijk fenomeen", vindt Keirse. "Men vindt het meer vanzelfsprekend om een openhartoperatie bij een 90-jarige te financieren dan een project als TOPAZ."

Strikte normering

Eén en ander ligt ook aan onze ingewikkelde financieringsstructuren van de verschillende overheden. De middelen die voor dagcentra zijn vrijgemaakt, zijn vandaag periodiek, niet structureel. Vanaf 2002 werd een experimentele Riziv-conventie afgesloten. Een tiental dagcentra greep de mogelijkheid en zou eind 2004 geëvalueerd worden. "Het Riziv heeft de dagcentra geëvalueerd op een moment dat ze nog niet de mogelijkheid hadden zich te bewijzen", vindt Keirse.

Aangezien een beperkt budget werd uitgetrokken (ongeveer 1,25 miljoen euro), wilde het Riziv budgetoverschrijding vermijden. Dat resulteerde in een zeer strikte normering die nauwelijks experimentele ruimte liet. Het tussentijdse rapport draaide negatief uit. Minister van Volksgezondheid Rudy Demotte besloot de experimenten in de toenmalige vorm te stoppen. Volgens Demotte was de verdere financiering een taak van de gemeenschappen. Dagcentra zagen hun toelage terugvallen tot één derde van de 'experimentele' susidiëring.

Voormalig minister van Welzijn Inge Vervotte werkte daarop een noodoplossing uit. De dagcentra werden ondergebracht bij de RVT's, zodat er federale financiering vrijkomt uit het ouderenbeleid. Die is voor dagcentra niet toereikend. Een dagcentrum is immers geen rust- en verzorgingstehuis. Er is een gespecialiseerde professionele omkadering nodig voor zwaar zieke patiënten.

Pioniersrol

Eigenlijk is het dus wachten op het nieuwe regeerakkoord waarin staat dat 19 miljoen euro zou worden vrijgemaakt voor palliatieve zorg. Alleen lijkt een nieuwe regering nog niet voor morgen en zelfs als die er snel zou staan, is men nog niet toe aan dat punt uit het regeerakkoord.

"We moeten daarin realistisch blijven", vindt **Frank Vandenbroucke**, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming en voormalig federaal minister van Sociale Zaken. "Ondertussen moeten we maximaal gebruik maken van de bestaande bevoegdheden om projecten als dagcentra bij te staan. Zo kan de Vlaamse regering aandacht besteden aan opleiding om supportieve zorg te ondersteunen. Dagcentra als TOPAZ kunnen een pioniersrol vervullen en andere instellingen meetrokken en de methodes aanreiken, ook in Wallonië."

Boek sponsort dagcentrum

In het dagcentrum zijn de maaltijden heel belangrijke momenten. Vrijwilligers, professionelen en gasten spreken af wat ze zullen klaarmaken, wie wat zal doen en hoe ze het zullen doen. Met de maaltijd is iedereen al van 's morgens vroeg bezig. Meestal schaft de pot verrassende spijzen. In TOPAZ verblijven immers mensen van alle nationaliteiten, uit alle lagen van de bevolking. Het idee ontstond om een receptenboek te maken naar aanleiding van het tienjarige bestaan.

Er staan recepten in het boek, maar daarnaast bevat het ook veel meer ingrediënten. De keukengeheimen worden omkaderd met 'recepten' voor een beter levenseinde. Je vindt er getuigenissen van artsen en verzorgers in terug, interviews, opinieteksten en gedichten.

TOPAZ, recepten voor een beter levenseinde is vanaf het voorjaar verkrijgbaar in de boekhandel en kan nu al worden aangekocht bij TOPAZ (tel. 02-456.82.02, topazvub@skynet.be). De opbrengst ervan gaat integraal naar het dagcentrum.

TOPAZ, recepten voor een beter levenseinde, uitg. Houtekiet, ISBN 97890 8924 01 18